

GULLSPÅNGS KOMMUNS FOLKHÄLSORÅD

Verksamhetsberättelse för år 2016

GULLSPÅNGS
KOMMUN

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Inledning

Uppföljningen redogör för det arbete som har stöttats med folkhälsorådets budget under året, samt olika processer som folkhälsoplaneraren arbetat med.

Folkhälsa

Folkhälsa avser det allmänna hälsotillståndet och hälsans utveckling i hela eller delar av befolkningen, samt dess fördelning bland olika grupper eller geografiska områden. Arv, kön, ålder, livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor är exempel på faktorer som påverkar människors hälsa. Genom politiska beslut är det möjligt att påverka flertalet av dessa faktorer, tillsammans med ett systematiskt sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete.

Folkhälsopolitiken ska fokusera på att stärka faktorer som främjar god hälsa och att motverka orsakerna till ohälsa, samt förbättra människors möjligheter och motivation att själva ta större ansvar för sin hälsa.

Folkhälsoarbete

Folkhälsoarbete är ett målinriktat och organiserat arbete för att främja hälsa och förebygga sjukdom. Arbetet riktar sig till individer, befolkningsgrupper och samhälle och syftar till att minska hälsoklyftorna.

Åtgärderna är dels inriktade på att skapa förutsättningar och miljöer – socialt, kulturellt, fysiskt, politiskt, ekonomiskt och emotionellt – som främjar individernas hälsa, dels på insatser som riktar sig direkt till individer, grupper eller institutioner för att förmedla kunskaper och öka medvetenheten om samband mellan levnadsvanor och hälsa.

Källa: delbetänkandet om folkhälsofrågor i den statliga utredningen HSU 2000 (1997)

Folkhälsorådet

Folkhälsorådet i Gullspångs kommun är en samfinansierad verksamhet mellan Gullspångs kommun och Västra Götalandsregionen. År 2016 bestod folkhälsorådet av fem politiker (och fem ersättare) från kommunen och två politiker från Östra hälso- och sjukvårdsnämnden. Adjungerade tjänstemän i rådet: folkhälsoplanerare, klinikchef för den lokala folktandvården, kommunchef, skol- och kulturchef, vård- och omsorgschef, chefen för VISA-verksamheten, vårdcentralschef för Närhälsans lokala vårdcentral och vårdcentralschef för Skagerns vård- och hälsoenhet.

Regionen tillhandahåller och finansierar folkhälsoplanerartjänsten. Folkhälsorådets budget finansieras av Gullspångs kommun och Västra Götalandsregionen¹. Folkhälsorådet har under år 2016 haft fyra sammanträden.

Inriktningen för verksamhetsplanen för år 2016

Under år 2016 riktades det lokala folkhälsoarbetet till nedanstående områden:

- En god upplevd hälsa och ökad fysisk aktivitet hos den vuxna befolkningen.
- Barn och ungas hälsa och skolframgång ska förbättras.
- Förebyggande arbete gällande tobak, dopning, alkohol och droger
- Trygghetsskapande arbete. Här ingår bland annat Grannsamverkan mot brott, eftersom flera medborgarundersökningar har visat att många invånare är oroliga för inbrott.

---

¹ närmare specifikation finns under rubriken ”Bokslut”

- Arbeta i enlighet med Jämställt Västra Götaland – Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2014-2017

Den målgrupp som folkhälsorådet prioriterade år 2016 var barn och ungdomar 0 – 19 år.

En god upplevd hälsa och ökad fysisk aktivitet hos den vuxna befolkningen.

MTG-projekt för kommunernas särskole- och LSS-verksamhet 2015 – 2017

Under 2015 startade ett projekt för kommunernas särskole- och LSS-verksamhet. Projektet syftar till att ge vägledning för personalen inom följande områden: relationer och sexualitet, våld i nära relation och alkohol och droger.

Projektets målsättning är:

- Att personalen inom kommunens LSS- verksamhet och särskoleverksamhet efter projektets avslut har en grundläggande kunskap och konkreta verktyg för arbetet med relationer, sexualitet, HBTQ, våld i nära relation, alkohol/droger genom ett normkritiskt förhållningssätt inom sin verksamhet.
- Att det finns tydliga riktlinjer för det arbetet.
- Att det finns en metod och en systematik kring hur dessa frågor ska belysas och arbetas med inom LSS-verksamheten och särskoleverksamheten.
- Att det ska finnas tillgängligt informationsmaterial för spridning

Under 2016 har fokusområdet sexualitet och relationer avlösts av området våld i nära relationer. Under året utbildades handledare inom verksamheterna och övrig personal fick en basutbildning.

Träning för äldre

I slutet av år 2015 påbörjades ett test av en arbetsform för att främja fysisk aktivitet bland äldre. Testgruppen utgörs av några av PRO-Otterbäckens medlemmar. Arbetsformen byggde på att medlemmarna fick ta del av instruktörsledd träning och stavgång. Aktiviteten pågick under våren 2016. En uppföljande enkät visade att deltagarna var nöjda med träningsformen.

Utegymp

Under 2016 påbörjades en process för att ta fram underlag för att eventuellt upprätta ett utegym i kommunen.

Suicidprevention

Sen flera år tillbaka sker ett samarbete kring suicidprevention mellan MTG-kommunerna. Under slutet av år 2016 och början av år 2017 så finansierar Västra Götalandsregionens folkhälsokommitté tre tillfällen då organisationen Suicidprevention i Väst handleder MTG-kommunerna samt Götene och Skövde i arbetet med suicidprevention. Två träffar hölls år 2016.

Barn och ungas hälsa och skolframgång ska förbättras.

Utmanande avstamp 2, 2015 – 2018

Regionutvecklingsnämnden beviljade Gullspångs kommun och de lokala vårdcentralerna ca 3,3 miljoner kr för det treåriga projektet Utmanande avstamp 2. Kommunen och vårdcentralerna medfinansierar med en ungefär lika stor andel (i form av i huvudsak arbetstid).

Projektets syfte är att genom samverkan förbättra förutsättningarna i Gullspångs kommun för barnen i projektets målgrupp att gå ur grundskolan med godkända betyg.

Målgruppen är barn som har eller riskerar att utveckla ett varaktigt normbrytande beteende och är i åldern 3 – 10 år.

En viktig del i arbetet är en ny funktion som kallas för ”familjecoach”. Familjecoachen ska arbeta nära familjen och fungera som en ”spindel i nätet” kring de olika insatserna i förbättringsarbetet. Arbetssättet kring barnet utgår ifrån kartläggning av risk- och skyddsfaktorer av barnets hela levnadssituation.

Projektet erhöll östra hälso- och sjukvårdsnämndens folkhälsopris år 2016. Motiveringen löd:

Genom ett förtroendefullt samarbete med föräldrar stöttar Utmanande avstamp 2 barn som har, eller riskerar att utveckla, ett normbrytande beteende. En tydlig samverkan mellan de olika verksamheterna ökar skyddsfaktorerna för dessa barn och ger hela familjen ett gott stöd.

Folkhälsorådet utgör styrgrupp för projektet. Folkhälsoplaneraren har en stöttande funktion till projektet.

Familjecentrum

Stöttat familjecentrumsverksamheten.

Fritidsprojekt 2017 – 2018

Kommunen ansökte och blev beviljad projektmedel från Västra Götalands idrottsförbund. Projektet har som syfte att utöka möjligheter för barn och unga att delta i olika former av fritidsaktiviteter och få prova på kulturaktiviteter, naturupplevelser och idrott. Fokus är på integration och på att få fler flickor att delta i föreningslivet. I projektet ingår även utbildning för blivande ledare i föreningarna samt utbildning för föräldrar om vad det innebär att vara föreningsaktiv.

Förebyggande arbete gällande tobak, dopning, alkohol och droger

Antilångningsinsatser

Kommunen deltog i Länsstyrelsens kampanj mot långning av alkohol till minderåriga år 2016. Kampanjmaterial spreds till föräldrar, och annan informationsspridning gjordes också via olika kanaler.

I samband med att boken Tonårsparlören (en bok med tips till tonårsföräldrar för hur man kan prata med sin tonåring om alkohol) distribuerades till familjer med tonåringar gick ett informationsbrev från familjecentrum ut till dessa familjer med ett erbjudande om träff kring bokens innehåll.

Inför sommaren bjöd familjecentrum in föräldrar med barn i årskurserna 6 – 9 till en träff inför sommarlovet. Föräldrarna fick möjlighet att möta polis, nattvandrarna, skolkurator, socialtjänst, och fritidsgårdspersonal för att resonera om hur man som vuxna kan hjälpas åt att göra sommarlovet så ”riskfritt” som möjligt. Utifrån samtalen sammanställdes sen punkter som kan vara till hjälp i föräldrarollen i mötet med sin tonåring. Sammanställningen skickades sen ut till alla föräldrar oavsett om man deltagit i mötet eller ej.

Antirök- och snuskort

Folkhälsorådet bekostade priser till utlottning bland de elever i åk 6 – 9 som skrivit på kontrakt om att inte använda cigaretter och snus.

Trygghetsskapande arbete

MTG-Brå

Stöttat det MTG-gemensamma brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Nattvandrarna

Information om hur man gör för att bli nattvandrare skickades hem till alla föräldrar med barn i årskurserna 6 – 9.

Nattvandrarna deltog på en föräldraträff tillsammans med personal från kommunen och polisen (för mer information se rubriken ”Antilångningsinsatser”).

Granssamverkan mot brott:

Granssamverkan mot brott är en brottsförebyggande metod – i första hand är syftet att förebygga inbrott.

- Genomfört en informationsträff i samarbete med polisen i syfte att starta upp nya områden. Träffen hölls i Gullspång. Polisen har själva genomfört Granssamverkansträffar när boende som var intresserade av att starta Granssamverkan hade bjudit in dem, vilket har lett till att nya områden kommit igång.
- Försett kontaktombud med skyltar och annat material.

- 2 nya områden har skapats år 2016. Totalt finns det 74 områden, i områdena ingår ca 993 hushåll.

Övrigt utvecklingsarbete med mera

Medborgardialog

Ordföranden och vice ordföranden tillsammans med folkhälsoplaneraren genomförde en medborgardialog på biografen i Gullspång. Syftet var att inhämta underlag för förslag på fullmäktigebeställningar om folkhälsa.

Skolmåltidsundersökning

Gullspåns kommun har tillsammans med Hjo, Mariestads, Tibro och Töreboda kommuner genomfört en skolmåltidsundersökning. Syftet med undersökningen var att få veta vad elever i år 3, 6 och 9 har för matvanor och uppfattningar om skolmaten. Rapporten färdigställdes i januari 2017.

Arbeta i enlighet med Jämställt Västra Götaland – Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2014-2017

I den ansökan för ”Fritidsprojekt” (se ovan) som togs fram under året så sattes ett extra fokus på flickor. Förhoppningen är att fler flickor ska bli föreningsaktiva.

Det LSS-/särskoleprojekt som genomförs i MTG-kommunerna har under året haft fokus på våld i nära relation samt relationer och sexualitet (där exempelvis normer kring detta har diskuterats).

Medel för stöttning av aktiviteter

Aktiviteter under vecka 44

Vecka 44 (under höstlovet) anordnades flera aktiviteter i samverkan mellan folkhälsorådet, kommunens verksamheter, föreningar och studieförbund riktat till familjer med barn i åldrarna 0 – 18 år. Huvudarrangemanget var en barn- och familjemässa som arrangerades i Hova med olika utställare och där även ledamöter från östra hälso- och sjukvårdsnämnden deltog.

Sportlovsaktiviteter

Folkhälsorådet medfinansierade en resa som F – 6-skolornas föräldraråd arrangerade som en sportlovsaktivitet. Årskurserna F – 6 åkte till Laxå för att bowla.

Bokslut

Folkhälsorådets budget samfinansierades år 2016 av Gullspångs kommun och Östra hälso- och sjukvårdsnämnden. Regionen och kommunen avsatte vardera 11 kronor per invånare för lokalt folkhälsoarbete.

Intäkter

Gullspångs kommun	58 201 kr
Östra hälso- och sjukvårdsnämnden	58 201kr
Summa:	116 402 kr

Utgifter

En god upplevd hälsa och ökad fysisk aktivitet hos den vuxna befolkningen.	22 785 kr
Barn och ungas hälsa och skolframgång ska förbättras.	57 962 kr
Förebyggande arbete gällande tobak, dopning, alkohol och droger	8 650 kr
Trygghetsskapande arbete	17 425 kr
Medel för stöttning av aktiviteter	9600 kr
Summa:	116 422 kr

Omfördelning av medel mellan de prioriterade områdena har skett.